

Sygn. akt III Ca 763/13

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Leszek Dąbek (spr.)

Sędziowie: SO Lucyna Morys - Magiera

SO Anna Hajda

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 29 stycznia 2019 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z wniosku M. K.

z udziałem A. K.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawczyni i uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w T. G.

z dnia 19 grudnia 2012 r., sygn. akt I Ns 867/04

postanawia:

przedstawić Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia następujące zagadnienie prawne: „Czy w szczególnie uzasadnionych wypadkach uczestnicy postępowania nieprocesowego, a w procesie strony, mogą uczestniczyć w rozprawie za pomocą społecznych komunikatorów internetowych ?”

SSO Anna Hajda SSO Leszek Dąbek SSO Lucyna Morys-Magiera

Sygn. akt III Ca 763/13

UZASADNIENIE

(postanowienia wydanego 29 stycznia 2019 r.)

W toku rozpoznania sprawy pełnomocnik uczestnika postępowania A. K. - na posiedzeniu rozprawy w dniu 20 09 2018r. - podtrzymał zgłoszony wcześniej wniosek o umożliwienie jego mandatowi udziału w czynnościach związanych

z przeprowadzaniem dowodu z uzupełniającego przesłuchania wnioskodawczyni M. K. przy pomocy społecznego komunikatora internetowego (WhatsApp) i dostarczonych przez niego na rozprawę urządzeń (laptopa, mikrofonu, głośników).

Uzasadniając wniosek twierdził, że uczestnika postępowania nie może obecnie stawić się osobiście na rozprawę, bowiem przebywa w A., gdzie leczy się onkologicznie

i w związku z zaordynowanym mu leczeniem jego układ immunologiczny jest osłabiony, co uniemożliwia mu przebywanie w obecności innych osób.

Z tej przyczyny nie może on przebywać poza miejscem zamieszkania i co za tymi idzie przyjechać do Polski na posiedzenie wyznaczone w celu przeprowadzenia dowodu

z uzupełniającego przesłuchania wnioskodawczyni.

Prawidłowe przeprowadzenie tego dowodu wymaga reagowania na bieżąco na składane przez nią zeznania poprzez zadawanie dodatkowych szczegółowych pytań,

których z braku odpowiedniej wiedzy nie jest w stanie sformułować jego pełnomocnik.

Dlatego osobisty udział uczestnika postępowania w przeprowadzeniu tego dowodu jest konieczny, gdyż tylko on posiada pełne i szczegółowe informacje dotyczącą wzajemnych prywatnych relacji uczestników postępowania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Dopuszczony dowód z uzupełniającego przesłuchania wnioskodawczyni

i uczestnik postępowania ma zostać przeprowadzony w siedzibie właściwej jednostki organizacyjnej wymiaru sprawiedliwości w obecności składu orzekającego rozpoznającego sprawę.

Zgodnie z wnioskiem uczestnika postępowania przeprowadzanie dowodu

z uzupełniającego przesłuchania wnioskodawczyni ma w istocie polegać na umożliwieniu mu - przy użyciu urządzeń informatycznych - na osobisty bieżący wgląd w składane

przez nią zeznania i w zależności od nich na zadawanie jej pytań oraz składanie

przez niego ewentualnych wniosków i oświadczeń.

Nie jest to zatem w pełni tożsame z uregulowaną w art. 235 § 2 k.p.c. instytucją przeprowadzania dowodu „przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie dowodu na odległość” oraz z uwagi na stan zdrowia uczestnika postępowania nie może także mieć zastosowania regulacja art. 151 § 2 k.p.c. uprawniająca sąd rozpoznający sprawę do „przeprowadzenia posiedzenia niejawnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość”,

gdyż ta przewiduje konieczność przebywania uczestnika postępowania w „budynku innego sądu” .

Z powodu braku jednoznacznej regulacji prawnej dotyczącej omawianej sytuacji możliwe są dwa sposoby jej rozwiązania.

Pierwszy rygorystyczny, polegający na przyjęciu, że brak stosownej regulacji prawnej powoduje, że wniosek uczestnika postępowania nie ma podstaw prawnych, przez co nie może on zostać uwzględniony.

Drugi nakazujący poszukiwać jej rozwiązania w drodze wykładni prawa

przy pomocniczym zastosowaniu innych regulacji prawa postępowania cywilnego.

W świetle obowiązującego prawa zasadą jest osobisty udział stron (uczestników postępowania) w postępowaniu cywilnym i jedynie w drodze wyjątku od tej reguły możliwy jest ich udział przez przedstawicieli (np. art. 86 k.p.c.)

Dlatego należy dążyć do maksymalnego zagwarantowania im osobistego udziału w sprawie (w szczególności, gdy tego się one domagają), a odmowa im takiego udziału może mieć miejsce tylko

wówczas, gdy wynika to z konkretnej regulacji prawnej, bądź też, gdy sprzeciwiają się temu inne ogólne zasady postępowania cywilnego, albo gdy co prawda istnieją ku temu podstawy prawne lecz ich osobisty udział jest faktycznie niemożliwy.

W obowiązującym prawie takiej regulacji nie sposób znaleźć i nie sprzeciwia się temu także żadna z ogólnych zasad prawa postępowania cywilnego leżących u podstaw tego prawa.

Równocześnie przywołana powyżej regulacje prawne dopuszczają możliwość wykorzystywania przy rozpoznawaniu spraw cywilnych łączy teleinformatycznych,

co jest zgodne z dokonującym się sukcesywnie rozwojem techniki oraz towarzyszących temu zmianom cywilizacyjnym i społecznym, wobec czego pozbawienie stron (uczestników postępowania) dobrodziejstwa możliwości ich wykorzystania w postępowaniu cywilnym jest nieuzasadnione (w wyniku rozwoju internetu oraz jego masowej dostępności przeważająca część pozyskiwania informacji i jej wymiana dokonuje się już obecnie przy pomocy ogólnie dostępnych łączy informatycznych).

W ich wykorzystaniu nie stoi również na przeszkodzie konieczność zagwarantowania zachowania w tajemnicy informacji o przebiegu jawnych postępowań cywilnych, gdyż te są co do zasady przeprowadzane z udziałem publiczności i ujawnione

w ich czasie informacje są potencjalnie powszechnie dostępne.

Ponadto należy podkreślić, że stosownie do regulacji art. 162¹ k.p.c. każda

ze stron może już za zgodą sądu utrzymywać przebieg posiedzenia za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk (odmowa wyrażenia takiej zgody została ograniczona przez prawodawcę do wypadków wyjątkowych, gdy „stoi temu na przeszkodzie względ na prawidłowość postępowania”), więcej w znacznej części sądów przebieg posiedzeń utrzymuje się „za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk” (art. 157 § 1 k.p.c.), a sporządzone nagrania są udostępniane stronom (uczestnikom postępowania)

między innymi za pomocą łączy teleinformatycznych i w przyszłości mają być udostępniane w domenie publicznej.

Z tych względów umożliwienie stronom udziału w posiedzeniach sądu za pomocą społecznych komunikatorów internetowych stanowi jedynie – niewątpliwie oczekiwany przez społeczeństwo – kolejny krok w wykorzystaniu zdobyczy techniki

przy przeprowadzaniu postępowań sądowych.

Omawiane rozwiązanie zarysowanego problemu ma przy tym o wiele szersze zastosowanie.

Niezależnie bowiem od sytuacji powstałej w niniejszej sprawie i przywołanej powyżej argumentacji pozwala ono także na przyśpieszenie postępowań sądowych, zminimalizowanie ich kosztów oraz na zagwarantowanie realnego osobistego udziału

w postępowaniach cywilnych tym stronom (uczestnikom postępowania), które z powodu nie dających się usunąć przeszkód nie mogą stawić się na posiedzenia sądowe.

albo których udział byłby w nich utrudniony, czy też wiązał się z dużymi – w odniesieniu do wartości przedmiotu sprawy – kosztami (np. stronom, które z powodu choroby lub braku wolnego czasu nie mogą stawić się na posiedzenie, albo mieszkają w znacznym oddaleniu od siedziby sądu rozpoznającego sprawę, często poza granicami Polski w krajach, na których obszarze z powodu przeszkód prawnych albo faktycznych

nie można przeprowadzić telekonferencji, czy też nie dysponują one odpowiednimi środkami finansowymi na pokrycie kosztów podróży do siedziby sądu albo opłacenia fachowego pełnomocnika).

***Sąd odwoławczy z podanych powyżej względów opowiada za drugim
ze wskazanych rozwiązań.***

SSO Anna Hajda SSO Leszek Dąbek SSO Lucyna Morys – Magiera